

הלכות סוכה תרלא

שג

תרלא סוכה שהמתה מרובה מצלתה ויתר דיני הסכך וכו' **סעיפים:**

א היה הסכך כיוסי דק מאד שיש בו אויר הרבה^א אלא שאין שלשה מפחים אויר במקום אחד^ב ובין הכל צלתו מרובה מחמתו^ג שהסכך הוא מרובה מן האויר^ד הרי זו כשרה:

ב אבל אם אין הסכך מרובה מן האויר אלא הן שוין פסולה^ה לפי שהחמה הנכנסת באויר הסיכך כשהיא מגיעה לקרקעית הסוכה היא מתפשטת ויתר ממה שהיא למעלה באויר הסיכך ונמצא שהסוכה למטה בקרקעיתה היא חממה מרובה מצלתה^ו:

ג אבל אם למטה בקרקעיתה היא חממה וצלתה שוין כשרה^ז לפי שידוע שלמעלה מהסכך האויר הוא מועט מן הסיכך^ח וצלתה למעלה היא מרובה מחמתה^ט והרי זה סכך גמור^י:

ד ואם רוב סכך צלתה מרובה מחמתה שתי משהוין שהאויר שבו הוא מועט מאד ומיעוט הסכך חמתו מרובה מצלתו משהו בענין שאם נצרף החמה והצל של כל הסיכך יהיה צלתו מרובה מחמתו משהו הרי זו כשרה^{יא} ומותר ליטב אפילו תחת מיעוט הסכך שחמתו מרובה^{יב} לפי שהוא במל לגבי רוב הסכך שצילתו מרובה מכל מקום אם מיעוט הסכך שחמתו מרובה יש בו שבעה מפחים על שבעה מפחים^{יג} כדי שיעור הכשר סוכה^{יד} אין ליטב תחתיו^{טו} לפי שהוא מקום חשוב ואינו במל לגבי שאר הסכך שצלתו מרובה:

ה לבתחלה צריך לעשות את הסיכך קל וקלוש בענין שיהיו הכוכבים^{טז} הגדולים^{יז} נראים מתוכו בלילה^{יח} וכדעבד אפילו היתה מעובה כמין בית^{יט} עד שאין והרורי שמש נראים מתוכה^כ כשרה והוא שיכול המטר לירד בתוכה אבל אם היה הסכך מעובה כל כך עד שאין המטר יכול לירד בתוכה פסולה^{כא} לפי שאין נקראת סוכה אלא אם כן אינה מגינה אלא מן הצל בלבד אבל אם מגינה גם מן המטר אין נקראת סוכה אלא כמין בית היא זו^{כב}:

ו היה הסיכך מבלבל דהיינו שמקצתו עולה מעט למעלה ומקצתו יורד מעט למטה^{כג} אע"פ שמתוך כך חמתה מרובה מצלתה^{כד} כשרה שכיון שאם תעמוד החמה כאמצע

א משנה כב, א לפירוש רב בנמרא שם ורש"י ד"ה עניה. מור וש"ע ס"ד.

ב רש"י שם. מור וש"ע שם.

ג משנה ונמרא שם. מור וש"ע שם.

ד רמב"ם פ"ה ד"ה.

ה גמרא כב, ב. מור וש"ע ס"א.

ו נמרא שם. לפירוש רש"י שם ד"ה כאן. ר"ף (י, ב). רמב"ם פ"ה ד"ה, בפירוש הגהות מייבנות שם אות ש, ומ"ש שם ד"ה. דא"ש פ"ב ס"ג ג. ר"ן שם סו"ה גמרא.

ז מור וש"ע ס"א.

ח גמרא שם. מור וש"ע שם.

ט רש"י שם.

י ר"ף שם. לבוש ס"א.

יא ראה לק"ש ח"ב ע' 143. שלחן המלך ח"ב ע' רל"ב. קובץ כנוסע תורה א ע' ל"ג. הע"ב תנ"ע ע' 6.

יב ברייתא א, א, א. לפירוש רבי יוחנן בנמרא שם. רא"ש פ"א ס"י לה. מור וש"ע ס"ב.

יג רא"ש שם ס"ג ג. ר"ן (פ, א) ד"ה גרסי'. לבוש ס"ב. ט"ז סק"א.

יד ר"ן שם. דמ"א ס"ב.

יד ראה מור וש"ע ס' תרל"ד ס"א.

טו ט"ז שם.

טז ירושלמי פ"ב ה"ב. רא"ש פ"ב מוס"ג ג. מור וש"ע ס"ב.

יז ונמנה חב"ד לדרבות סכך (ספר המנהגים – חב"ד ע' 65. וראה המלך במסב"ו ח"ב ע' קצ"ב. לק"ש ח"ט ע' 231 בשו"ת. אגרי מנתי חב"ד ד"ה ע' רס"ו).

יח רמב"ם פ"ה ה"ב. א. מור וש"ע שם.

יט כ"ה ד"ה צריך. דמ"א סק"א.

כ ברייתא כב, ב בבית הלל, ורש"י שם ד"ה סוכי. כ"ה מורה וצריך בדיעת המור. ט"ז סק"ב.

כא טור בשם ר"ת. הגהות מייבנות פ"ה ד"ה אות מ. מרדכי רמז תשל"ב. דמ"א סק"ב. בי"ח ד"ה נמ"ש ור"ה.

כב ובפי תרלה ד"ה ולענין. שבוש ס"ג.

כג כדלעיל ס' תרי"ב ס"א. וראה פתח ונמ"א ס' תרלא ס"ג. ס' תרלה ס"א.

כד משנה כב, א לפירוש שמואל בנמרא שם. מור וש"ע ס"ה.

כז רש"י שם ד"ה קנה. מור. דמ"א ס"ה.

הלכות סוכה תרלא

הרקיע כנגד ראש כל אדם יהיה צלתה מרובה מחמתה¹³ אין לפסול אותה מחמת המה הבאה מן הצד באלכסון¹⁴;

ז כמה דברים אמורים כשאין בנוכה שבין העולה להיורד ג' מפחים¹⁵ שכל פחות מג' מפחים הרי הוא כלבוד¹⁶ ומצטרפין זה עם זה להיות נקראים סכך אחד¹⁷ אבל אם יש ביניהם שלשה מפחים אין מצטרפין זה עם זה ואין זה חשוב סכך כלל¹⁸.

ואם יש כרוחב הסיכך העולה¹⁹ כשיעור גג²⁰ הדיינו מפח על מפח²¹ או יותר והוא מכונן כנגד האויר שבין התחתון²² אע"פ שיש ביניהם יותר מג' מפחים כשרה לפי שאנו רואים את העולה כאלו יורד למטה ומונה באויר שכנגדו²³ והוא שיהא רוחב האויר כרוחב העולה²⁴ או יותר ממנו²⁵ אבל אם היה פחות ממנו²⁶ וכן אם העולה אינו מכונן ממש כנגד האויר שתחתיו בענין שאם היה יורד למטה כנגדו ממש היה מקצתו נוגע בסכך התחתון אין אנו רואין אותו כאלו יורד למטה²⁷.
וכל שיעורין הללו הן הלכה למשה מסיני²⁸;

ח קנים היוצאים מאחורי הסוכה²⁹ ושתי דפנות נמשכים עמהם³⁰ כגון שאחורי דופן אמצעי של הסוכה בולטין קנים מהסכך ויש בהן הכשר סוכה דהיינו שבעה מפחים על שבעה מפחים³¹ וצלתן מרובה מחמתן ויש להם שלש דפנות דהיינו דופן האמצעי של הסוכה וכל דפנות הארוכות הנמשכות עמהם הרי זו סוכה גמורה וכשרה אע"פ שדופן האמצעי לא נעשה בשבילה אלא בשביל עיקר הסוכה³²;

ט וכן קנים הבולטים מהסכך לצד רוח רביעית הסוכה שהוא פרוץ ואין בו דופן ודופן אחד נמשך מהסוכה עם קנים אלו³³ שיש בהם הכשר סוכה³⁴ הרי מקום זה נחשב ג"כ מן הסוכה ומותר לישב שם אע"פ שאין שם אלא דופן אחד.

ואפילו אם בעל הסוכה גילה דעתו שכוונתו היתה לעשות כל הסוכה בדפנות ארוכות הנמשכות עם כל אורך הסכך כגון שלאחר שעשה דופן אחד ארוך באורך כל הסכך עשה דופן שכנגדו ארוך יותר משבעה מפחים אין אומרים כיון שהיה די לדופן שלישי הוזה לעשותו שבעה מפחים בלבד וזה שהאריכו יותר גילה דעתו שכוונתו להמשיך הדפנות עם הסכך שלא לישב תחת הסכך הפרוץ שאין שתי דפנות נמשכות עמה ואם כן דופן זה הנמשך עם קנים אלו הבולטים מן הסכך אין נחשב כלל מן הסוכה אלא כפני עצמו

לו דין (י, ב) ד"ה הא' ממשמנות הרמב"ם שם, ראה כ"ט שם. דמ"א ס"ה.

לז דוחם משהו שם, ע"ש. וראה כ"ט ס"ה.

לח ר"ן שם.

לט להם משנה שם.

מ ראה יומא פ, א. סוכה ה, ב. רש"י י, ב ד"ה משום. לעיל ס"ה תריב ס"א.

מא ברייתא י, א לפירוש עולא בנמרא שם. מור וש"ע ס"ג.

מב רמב"ם שם. וראה רש"י שם ד"ה לבראי.

מג רש"י שם ד"ה ודא בעינן, וכמבואר בש"ע ס"ה תירל.

מד נמרא שם ורש"י ד"ה לבראי. מור וש"ע שם.

מה ברייתא י, א לפירוש רבה ורב יוסף בנמרא שם. מור וש"ע ס"ג.

מו ראה רש"י שם ד"ה מור דתימא ובמהרי"ם שם.

כז תוס' שם ד"ה קנה. מור.

כח תוס' שם. ב"י מר"ה היה בדעת רש"י ותוס'.

כז אב"י בנמרא שם. מור וש"ע שם.

כח תוס' שם כמפור. לבוש ס"ה. וראה גם לעיל ס"ה שם סכ"ד.

כט רש"י שם ד"ה אלא. תוס' שם.

ל תוס' שם.

לא רמא בנמרא שם ורש"י ד"ה שאין. מור וש"ע שם.

לב ראה רש"י שם.

לג וראה רש"י ד"ה כו, א ד"ה ספה. רמב"ם הל' סומאת נה פ"ב ה"א. וראה גם לעיל ס"ה שא סמ"ה. ס"ה שמו

ס"ב, ס"ה שם סכ"ד. לקמן ס"ה תירלו ס"ב.

לד הרמב"ם פ"ה הכ"א. ש"ע שם.

לה רבא שם (הבט רמז). וראה לשון הרמב"ם והש"ע שם. לבוש שם. לקמן בהמשך הסעיף.

הלכות סוכה תרלא

שה

הוא עומד ונמצא שאין לקנים אלו רק דופן אחד דהיינו דופן הנמשך עמהם¹¹ אין אנו אומרים בן משום שאין אנו הולכין אחר גילוי דעתו בזה (לפי שעשיית הסוכה אינה צריכה כוונה כמו שיתבאר בס"י תרל"ה¹²) וכאלו לא גילה דעתו כלל שכל הסכך מתבשר בדופן השלישי הוה הקצר אע"פ שאינו נמשך עם כל אורך הסכך כמו שנמשך דופן שכנגדו¹³ וכמ"ש בס"י תרל"ו:

י כבר ביארנו בס"י תרכ"ו¹⁴ שאם סיכך בסכך פסול ובסכך כשר ואינו מעורבין זה עם זה אלא כל אחד ואחד מונח על הסוכה בפני עצמו זה בצד זה אינו צריך שיהיה בסכך הכשר רוב כנגד הפסול אלא אפילו אם הן מחצה על מחצה ג"כ הסוכה כשרה¹⁵ שכן הוא הלכה למשה מסיני שהסכך הצריך להסוכה אינו צריך להיות רוב מן הכשר לסיכוך אלא חצי הסכך בלבד¹⁶ והוא שלא יהיה מסכך הפסול ארבעה מפחים במקום אחד¹⁷ בסוכה גדולה או שלשה מפחים בסוכה קטנה¹⁸ שאין בה כי אם שבעה מפחים על שבעה מפחים כמו שיתבאר בסיומן תרל"ב¹⁹ ע"ש:

יא ואפילו אם סכך הכשר הוא קל וקלוש כדינו בענין שהכוכבים נראים מתוכו²⁰ וסכך הפסול אין הכוכבים נראים מתוכו (כיצד כגון שסיכך בשפורין שהן סכך פסול והניח ריוח בין שפור לשפור כמלא שפור ונתן שם סכך כשר²¹ קל וקלוש כדינו ונמצא שסכך הפסול הוא מרובה על הכשר כשיעור האורך²²) שבסכך הכשר שהכוכבים נראים מתוכה מכל מקום כיון שאורך ורוחב מקום המסוכך בסכך כשר הוא כאורך ורוחב מקום המסוכך בסכך פסול) הרי זו כשרה מן התורה²³.

אלא שלפי שהאדם אי אפשר לו לצמצם²⁴ למלאות כל האויר שבין שפור לשפור בסכך כשר²⁵ שלא יהיה שום אויר משהו בין השפור לסכך הכשר²⁶ ונמצא שסכך הפסול הוא מרובה על הכשר²⁷ שהרי אין בין שפור לשפור אלא כמלא שפור בצמצום²⁸ וגם מקום זה אינו מלא מסכך כשר אלא נשאר אויר משהו בינו לסכך הפסול לפיכך אין סוכה זו כשרה אלא אם כן העדיף מעט סכך הכשר ונתנו על הפסול²⁹ שאו בראי נתבססה כל האויר שבין שפור לשפור³⁰.

וכן אם היו השפורין נתונים שתי דהיינו לאורך הסוכה והקנים של סכך הכשר נתונים ערב³¹ דהיינו לרוחב הסוכה שאו על כרחך אם אינו נתון ראשי הקנים על השפור הרי

---

11 סימן זה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה מור וש"ע שם ס"א.

12 בדלעיל ס"ה.

13 משנה פו, סויע"א ורש"י שם. מור וש"ע ס"ח.

14 ח"י אצ"ל: האויר.

15 נראה אבני נזר או"ח ס"י תסד אות א ואיק"ך.

16 נמזא מו, רע"ב כגורסת ר"ח ור"ת בתוס' ד"ה פריץ, רא"ש פ"א ס"י כט. מור וש"ע שם.

17 תוס' שם, דא"ש שם. מור וש"ע שם.

18 תוס' שם.

19 רא"ש שם (ל"ב פ"א). מור וש"ע שם.

20 רא"ש שם (ל"ב פ"א).

21 רבי אבני נגריא שם לפירושי תוס' שם. מור וש"ע שם.

22 תוס' שם. מור וש"ע שם.

23 רבא כנגריא שם. מור וש"ע שם.

24 דא"ש פ"א ס"י לה. מור וש"ע שם. מ"ז שקה"ה ס"א.

25 סימן זה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה מור וש"ע שם ס"א.

26 ראה רש"י שם ד"ה קמ"ל.

27 סימן זה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה מור וש"ע שם ס"ב שסמפיק שתי הפנות ושלישית מפה.

28 סוף פ"ה.

29 ר"ן (ה, א) דיבור הראשון ור"ה ונמצא, ונ"פ פ"ה ה"ב, כ"ש הריב"ן, ממונה פו, א.

30 דין שם דיבור הראשון. ת"א ס"י תרכ"ו ק"ג. ובדלעיל ס"י שבב ס"ח לענין מחיצות. וז"ל לקמן ס"י תרמ"ט ס"ב.

31 מור וש"ע ס"ח.

נב ב"י ד"ה ונ"ש ואין בהם. דרכי משה ס"ק ג' כ"ש הנהגות מר"א מפראג. רמ"א ס"ח.

הלכות סוכה תרלא-תרלו

הן נופלים לארץ^{טו} ואם כן על כרחך בודאי מתכסה כל האויר^{טז} ולא נשאר אפילו אויר משהו בין השפודין לסכך הכשר:

יב בית המקודה בנסרים שאין עליהם מעויכה^{טז} (פירוש^{טז} רצפת מיט' שמשמין עליהם) ובא להכשירו לשב תחתיהן לשם סוכה^{טז} שהרי נסרים אלו הם פסולים לסיכך אפילו אין ברחבן ארבעה מפתחים לפי שלא הונחו כאן לשם צל אלא לשם דירה^{טז} כיצד מכשירן נומל נסר אחד^{טז} מכין שנים^{טז} ויתן סכך כשר במקומה^{טז} וחוזר ונומל נסר אחד^{טז} ויתן סכך כשר במקומה ותהיה כשרה כל הסוכה^{טז}:

הכר^{טז}

תרלו דין סוכה ישנה וכו' ג' סעיפים:

א סוכה ישנה^א דהיינו שעשאה קודם שלשים יום שלפני החג^ב כשרה ובכלר שיחדש בה לשם החג^ב ואם עשאה לשם חג אפילו מתחלת השנה אין צריך לחדש בה דבר^ב:

ב חידוש זה שאמרנו צריך שיהא בנוף הסכך^ה דהיינו שיניח סכך חדש לשם החג ואפילו אין בסכך המחודש אלא מפתח^ה על מפתח^ה מרובע^ה די בכך ואם אורך החידוש הוא הולך על פני כל אורך או לרוחב הסוכה אפילו אין ברחבו אלא כל שהוא די בכך^ה וכל זה בסכך אבל בדפנות^ה אפילו עשאן מתחלת השנה בכיורו שלא לשם החג אינו צריך לחדש בהם דבר:

ג יוצר כלי הרם שיש לו שתי סוכות זו לפנים מזו^א ושתיהן עשויות לצל^ב ועושה קדרותיו בפנימית ומזכרם בחיצונה^ג הפנימית אינו יוצא בה ידי סוכה^ד אע"פ שהוא עשויה לצל מכל מקום כיון שהיא דירתו כל השנה שהוא אוכל וישן בה ועושה בה רוב תשמישו אין ניכר שהוא דר בה עתה לשם מצוה^ה אבל החיצונה יוצא בה ידי סוכה^ה שהרי אינו דר בה כל השנה^ו ואפילו הפנימית אם מגביה את הסכך וחוזר ומניחו לשם

ג ירושלמי פ"א ה"ב תוס' שם ר"ה מוכה. רא"ש פ"א סי' יב. מור וש"ע שם.

ד משנה שם. תוס' שם ר"ה ואם (דהיינו אפילו לבית הלל, לענין שאין צריך לחדש בה דבר). הגהות אשרי שם בשם אור ירוק סי' רפג. מור וש"ע שם.

ה רא"ש שם בשם בעל העיטור ריש ה"א סוכה. מור וכו' ר"ה ומו"ש וכלה.

ו ירושלמי שם. תוס' שם ר"ה סוכה. רא"ש שם. טור וש"ע שם.

ז מור וש"ע שם. וראה גם לעיל סי' תרלא ס"ז.

ח מ"א סק"ב.

ט ירושלמי שם. תוס' שם. רא"ש שם. מור וש"ע שם. י ט"ו סק"א.

יא נמ"א ח, ב ורש"י ד"ה שתי. מור וש"ע ס"ב.

יב מ"א סי' תרלא סק"א. ואם עשויה גם לדור בה בבקיעות, ראה לעיל סי' תרכ"ו ס"א.

יג מור וש"ע שם. וראה רש"י שם.

יד נגזרא שם. מור וש"ע שם.

טו רש"י שם ר"ה פנימית. מור וש"ע שם.

טז נגזרא שם. מור וש"ע שם.

יז רש"י שם ר"ה החיצונה. מור וש"ע שם.

סח רש"י שם ר"ה רבא. וראה גם תוס' שם.

סט תוס' שם. מור וש"ע שם.

ע משנה מו, רע"א. מור וש"ע ס"ט.

עא רש"י שם ר"ה מעויכה.

עב רנ"ג פ"ה ה"ה. רש"י שם ר"ה ב"ש.

עג רנ"ג פ"ה ה"ה. וברמב"ם סי' תרכ"ו ס"א.

עד רבי יודתא במשנה שם אלוכא דבית הלל. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.

עה פירוש המשניות לרנ"ג שם. מור וש"ע שם.

עו רמב"ם שם. מור וש"ע שם.

עז רא"ש פ"א סי' כג. מור. לבוש שם.

עח רנ"ג שם. מור וש"ע שם.

עט סיום ס"ז וסי' שבש"ע, וסי' תרלב (דברים הפוסלים בסכך) תרלז (דין גובה המוכה) תרלח (שלא תהיה פחות מן שבועה על שבועה) תרלח (דין סוכת גנבך ורקב"ש).

סימן תרלו

א חשנה מ, א ובבית הלל. מור וש"ע ס"א.

ב רש"י שם ר"ב בית שנאי. ר"ן (א, א) ר"ה אינו. שו"ע שם.